

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1162

Vragen van de leden **Eerdmans** (JA21) en **Agema** (PVV) aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *de reactie op de kamerbreed aangenomen motie Eerdmans en Agema over het zo snel mogelijk onderbrengen van psychiatrische patiënten zonder strafblad in een instelling die bij hun complexe problematiek past in plaats van in een tbs-kliniek* (ingezonden 8 februari 2024).

Antwoord van Minister **Helder** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport), mede namens de Minister voor Rechtsbescherming (ontvangen 6 maart 2024). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 1114.

Vraag 1

Bent u bekend met uw brief met daarin uw reactie op de aangenomen motie-Eerdmans/Agema over het zo snel mogelijk onderbrengen van psychiatrische patiënten zonder strafblad in een instelling die bij hun complexe problematiek past in plaats van in een tbs-kliniek?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

U had toch toegezegd de Kamer te informeren over sinds wanneer psychiatrische patiënten zonder veroordeling in een tbs-kliniek worden geplaatst en waarom de Kamer hier niet over is geïnformeerd? Zo ja, kunt u ons deze informatie geven?

Antwoord 2

Dat klopt. Ik zal uw Kamer in het eerste kwartaal van 2024 per brief informeren waarom zij niet eerder is geïnformeerd over deze cliënten, zoals ook toegezegd tijdens de behandeling van de VWS-begroting op 25 januari jl. Daarop vooruitlopend: jaarlijks is VWS betrokken bij honderden individuele gevallen in de langdurige zorg, waarbij op verzoek met zorgaanbieders of cliëntvertegenwoordigers wordt meegezocht naar een passende plek in de reguliere zorg. Uw Kamer wordt in principe niet over dergelijke casuïstiek geïnformeerd in verband met de privacy van alle betrokkenen en gelet op het grote aantal individuele gevallen waarbij VWS betrokken is. De geleerde

¹ Documentnummer 2024Z01897

lessen uit deze casuïstiek worden wel betrokken in het beleid en over de stappen die ik hierin zet informeer ik uw Kamer. Zoals aangegeven in antwoord op vragen van Uitermark en Joseph (beiden Nieuw Sociaal Contract)² kan het zo zijn dat mensen zonder strafrechtelijke titel zorg ontvangen op beveiligingsniveau 4. Hetzelfde beveiligingsniveau geldt ook voor mensen die zijn opgenomen in het kader van een aan hen opgelegde tbs-maatregel. Deze mogelijkheid wordt al langere tijd toegepast, ook al voor de overheveling van de forensische zorg naar het Ministerie van Justitie en Veiligheid in 2010.

Vraag 3

Hoeveel psychiatrische patiënten zonder veroordeling verblijven er op dit moment in totaal in een tbs-kliniek?

Antwoord 3

Zoals aangegeven tijdens de behandeling van de VWS-begroting en in antwoord op de vragen van de leden Uitermark en Joseph (beiden Nieuw Sociaal Contract) is de inschatting van de voorzitter van TBS Nederland dat het zeven personen betreft die worden behandeld in een beveiligde setting op niveau 4.

Vraag 4

Kunt u een onderverdeling geven in zwaarte van beveiliging (niveau 1–4) dat deze psychiatrische patiënten in tbs-klinieken zijn ondergebracht?

Antwoord 4

Zoals eerder met uw Kamer gedeeld kan ik dat voor niveau 2 tot en met 4 voor mensen die zorg ontvangen op basis van de Zorgverzekeringswet (Zvw) aangeven. Voor niveau 1 is een dergelijk overzicht niet voorhanden, net zoals dat voor de Wet langdurige zorg ook niet mogelijk is³. Over 2021 waren er circa 115 bedden op beveiligingsniveau 2 bezet vanuit de Zvw, circa 25 op beveiligingsniveau 3 en circa 2 bedden op beveiligingsniveau 4⁴. De voorzitter van TBS Nederland schat in dat er op het moment van beantwoording van deze vragen zeven personen zijn die zorg ontvangen in een setting met beveiligingsniveau 4 en ongeveer 100 personen die op een lager beveiligingsniveau zorg ontvangen zonder strafrechtelijke titel. Dit kunnen zowel mensen zijn die zorg ontvangen op basis van de Wet langdurige zorg (Wlz) als op basis van de Zvw, waardoor een verschil in de cijfers verklaarbaar is (nog los van het feit dat het over andere jaren gaat). Daarnaast verwijs ik u voor de onderverdeling van de beveiligingsniveaus naar de Regeling dbbc's, zzp's en extramurale parameters forensische zorg.

Vraag 5

Hoeveel van hen verblijven op afdelingen gemengd met veroordeelden?

Antwoord 5

Patiënten die om behandelinhoudelijke redenen baat hebben bij zorg in een beveiligde setting kunnen worden opgenomen op een forensisch psychiatrische afdeling, in een forensisch psychiatrische kliniek of -centra. De keuze welke beveiligde setting passend is wordt beoordeeld op basis van behandelinhoudelijke redenen door de zorgprofessional, ongeacht de titel van de persoon. Ik verwijs u naar de beantwoording van vraag 4 voor de aantallen.

Vraag 6

Op welke termijn krijgen deze patiënten een passende plek in een zorginstelling met een tuin en mogelijkheden voor ontwikkeling?

² Antwoorden op Kamervragen Uitermark en Joseph, 7 februari 2024 (2024D04336)

³ Door het ontbreken van aparte prestaties voor beveiligde bedden in de Wet langdurige zorg (Wlz) in 2021 zijn deze cijfers niet landelijk beschikbaar voor mensen die zorg ontvangen in het kader van de Wlz.

⁴ Exacte aantallen personen die zorg ontvangen zijn niet te geven, omdat enkel gedeclareerde ligdagen worden geregistreerd. Op basis hiervan is het aantal bezette bedden per jaar te berekenen.

Antwoord 6

Het is voor alle patiënten het streven om hen vanaf aanvang van de zorg passende hulp te bieden. Dit kan in uitzonderlijke gevallen voor patiënten ook betekenen dat zij zorg krijgen binnen een beveiligde setting indien zij risicovol of ontwrichtend gedrag vertonen. Hiertoe zal een behandelaar pas besluiten als een patiënt – omwille van zijn eigen veiligheid, de veiligheid van het personeel of van medepatiënten – niet behandeld kan worden in een zorgsetting zonder forensisch kenmerk.

Vraag 7

Mag een psychiatrische patiënt zonder veroordeling worden ondergebracht in een tbs-kliniek?

Antwoord 7

Ja, het kan zo zijn dat dit voor deze persoon de meest geschikte behandelsetting is. Indien het gedrag van een patiënt als gevolg van een psychische stoornis leidt tot ernstig nadeel kan als uiterste middel verplichte zorg worden verleend, wat ook zorg binnen een forensische setting kan zijn. Er is dan sprake van gedwongen zorg, die alleen door de rechter opgelegd kan worden op basis van de Wet verplichte ggz (Wvggz) of de Wet zorg en dwang (Wzd). Een psychiatrisch patiënt kan dus uitsluitend gedwongen worden opgenomen in een beveiligde setting indien de patiënt hier vrijwillig aan meewerkt of een rechter dat noodzakelijk acht. Aan het plaatsen van een patiënt in een forensische setting zijn dus strenge randvoorwaarden verbonden en een dergelijk besluit wordt niet lichtvaardig genomen.

Vraag 8

Het is toch een voorwaarde voor tbs dat de dader een misdrijf heeft gepleegd waar minstens vier jaar gevangenisstraf op staat?

Antwoord 8

Ja, één van de voorwaarden voor het opleggen van de maatregel tbs is inderdaad de voorwaarde dat de dader een misdrijf heeft gepleegd waar minstens vier jaar gevangenisstraf op staat of één van de specifieke misdrijven die is opgesomd in artikel 37a, eerste lid onder 1° Wetboek van Strafrecht. Daarnaast gaat het altijd om mensen die psychische zorg nodig hebben en een mate van beveiliging.

Vraag 9

Hoe kan iemand zonder veroordeling dan in een tbs-kliniek terecht komen?

Antwoord 9

Er kunnen behandelinhoudelijke redenen zijn om een patiënt in een forensische setting zorg te bieden. Dit kan zelfs op niveau 4 zijn indien dit gelet op de veiligheid binnen de accommodatie noodzakelijk wordt geacht. Zoals bij het antwoord op vraag 7 aangegeven gaat het dan om gedwongen zorg in het kader van de Wvggz of Wzd die uitsluitend verleend kan worden als de rechter dat gemachtigd heeft.

Vraag 10

Wat betekent dit voor de grondrechten van betrokken psychiatrische patiënten?

Antwoord 10

Zoals gezegd kan een psychiatrisch patiënt uitsluitend met een machtiging van de rechter gedwongen opgenomen worden. Met de plaatsing via een zorgmachtiging op grond van de Wvggz of Wzd, heeft de patiënt de rechtspositie zoals omschreven is in deze wetten. Zo is er toegang tot de patiëntenvertrouwenspersoon (pvp) of cliëntenvertrouwenspersoon (cvp) en de klachtencommissie van de Wvggz of Wzd. Daarmee zijn de grondrechten van patiënten gewaarborgd, net zoals voor andere patiënten geldt die gedwongen zorg ontvangen.